

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héti és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásán vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 15.

A pluralitás.

Felelősségérzet nélkül semmiféle erkölcsi és jogi rendet megalkotni nem lehet. A társadalom nem gépezet, mint a szocialisták nagyhangú apostolai hangoztatni szokták, hanem eleven organizmus, amelyben nem a fizikai törvények, hanem az erkölcsi és jogi kötelező szabályok teszik lehetővé a fejlődést és haladást.

Az államban tehát csakis azon elemek számára kell megengedni a törvények hozatalába való befolyást, amelyekben meg van a felelőség érzetének nem csak a lehetősége, hanem azon mértéke, amely elégséges arra, hogy valaki legprimitívabb polgári jogait gyakorolhassa.

Ha pedig azon, szerintem hibás elvből indulunk ki, hogy már azért, mert valaki polgár, a választójog töltetlenül megilleti, akkor lehetetlen azon elemeknek, amelyekben semmi politikai felelőség érzet nem fejlődött ki, ugyanannyi beavatkozást biztosítani a törvényhozásba, mint amennyit a teljes lelkiismeretességgel és tisztességgel működő polgárok művelt osztályai maguknak megszereztek.

Annál inkább lehetetlen ez minálunk,

ahol a politikai lelkiismeretnek teljes hiányában százezrek nőnek föl, élnek és halnak meg. A magyarságnak magának is vannak alsóbb rétegei, melyeknek politikai iskolázatlansága és lelkiismeretlensége megdöbbentő arányokban lép előtérbe. A nemzetiségek által lakott területeken pedig egy ügyes demagóg valósággal csodákat mivelhet, a legképtelenebb túlzások érdekében. Nem csak az irni és olvasni tudás, hanem a közönséges ítélőképesség is hiányzik sok kerület választóinak többségében. Semmi önállóság, semmi elvűség, semmi következetesség nem mutatkozik a legtöbb hegyvidéki tót, rutén, sőt román kerületekben is. Ma küldenek 48-ast, holnap hatvanhetest, holnapután nemzetiségit, majd ismét hatvanhetest, amint azt a pillanatnyi érdekek kívánják.

Nem szabad tehát megengednünk, hogy a törvényhozás oly emberek gyülekezete legyen, akiket a lelkiismeretnek hiányában tengődő kerületek csillogó frázisok vagy aranyak által elvakulva küldöttek a parlamentbe. Akármint alakuljanak a pártok, egy választási törvénynek el lehet és kell érnie annyit, hogy a parlament többsége oly kerületekből kerüljön ki, a melyekben a politikai felelőség érzet és hazafias önérzettel párosult következetesség ki van fejlődve.

Ámde ha minden önálló, független állásu nagykorú férfiúnak választó jogot adunk, a politikai éretlenség és lelkiismeretlenség többségre jutását csak úgy akadályozhatjuk meg, ha a művelt elemek tulsúlyát biztosítjuk, mert csakis az iskolázott és műveltebb polgárokról lehet felténni, hogy politikai maguktartásában lelkiismeretük komoly szavára inkább hallgatnak, mint önző érdekeikre. A csalódás természetesen itt sincsen kizárva. De bármiként okoskodjunk is, a politikai éretlenség és lelkiismeretlenség sokkal jobban pusztít az analfabeta kerületekben, mint a művelt és gazdag alföld vidékein.

Ha az alkotmány a politikailag egységes magyar nemzetre van alapítva, akkor természetes az, hogy a törvényhozásba a magyar kerületek többségét kell behozni. De ez még csak a nyelvi, tehát külső magyarság parlamentje volna. A magyarságnak magának is megvannak a maga megbízhatatlan és minden politikai tulásra kapható rétegei. Arra kell tehát törekedni, hogy e lelkiismeretlen és könnyen felizgatható tömegek többség alkotásra ne kerüljenek, most ezek kezében teljes lenne az ország bomlása.

A magyar intelligenciának csaknem többsége a nemzetiségek által lakott vidéken lakik és így, ha a nemzetiségi analfabéták nagy tömegével szemben

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Eugene St. Medard.

Irtá: O. S. S.

Néhány évvel ezelőtt teljes idegen gyanánt érkeztem Párisba s a híres Maurice angol szállodájában vettem lakást. Miután megvizsgáltam a szobáimat s öltözetet váltottam, egy kis sétára indultam, megtekintendő ezt a nagy és kiváló várost, melyet jogosan a világ szívének mondanak.

Volt néhány ajánló levelem, de miután még egyetlenegy sem adtam le, azt hittem, hogy — kivéve tán a szálloda szolgáit, kik a vendégkönyvben nevemet megláthatták, — egészen ismeretlen vagyok mindenki előtt; hogy pedig a szolgák megjegyazzék a nevemet, a szerénységem mellett nem igen hittem.

Elképzelhető tehát a meglepetésem, midőn néhány lépést haladva Maurice-től, amely a Rue de Rivoli 40-ik száma alatt, tehát a szép palotakertekkel szemben fekszik, valaki a következő szavakkal szólít meg:

— Nem kegyeskednék-e. Monsieur Henry Neville néhány nagyfontosságú kérdésemre válaszolni?

A kérdező felé fordulva, első pillantásra

láttam, hogy teljesen ismeretlen emberrel állok szemben, — akit tudtommal soha életemben nem láttam még.

Középkorú férfiú volt; haja, szemöldöke és bajusza ősz, ruházata tiszta, rendes volt s egész megjelenése jómodu, tisztességes polgár benyomását keltette az emberben.

— Szívesen meghallgatom az urat — feleltem előzékeny és illedelmes hangon, — de engedje meg előbb azt a megjegyzést kockáztatnom, hogy kegyed előnyben van velem szemben, amennyiben már a nevemet is tudja.

— Nevem Eugene St. Medard.

— S találkozunk-e valaha?

— Ime, egyszeriben uraságod a vallató — jegyezte meg a francia különös mosolylyal s szertartásos meghajlással, mely szerint előzékenynek, részint méltóságosnak tetszett, mintha csak azt akarta volna kifejezni, hogy a kérdezősködés joga kizárólag csak őt illeti meg.

Megütöztem kissé a hangon s a tekintetem is s kissé hidegen azt feleltem:

— Azt hiszem, az egyiknek éppúgy megvan a joga a kérdezősködésre, mint a másának.

Az idegen arcvonásai komolyakká váltak,

mint az olyan emberé, kit untat a beszéd s a válasza is ilyen volt:

— Ha kegyed ezt a jogát ez alkalommal nem gyakorolná — szölt — mindkettőnk sok kellemetlenségtől és időpazarlástól mentene meg.

Nem tudom, mi okozta — talán valami a tekintetében, a hangjában vagy a modorában — de egyszerre arra a meggyőződésre jutottam, hogy tekintélyes emberrel beszélek; tiszteletteljes hangon azt feleltem hát neki:

— Tessék tehát kérdezni monsieur St. Medard.

— Köszönöm uram! Ön angol?

— Az vagyok.

— Távolról rokonságban van a Malvern gróffal?

— Olyan távolról, hogy ő lordsága soha sem törődött a mi családunkkal — feleltem nem kevésbé meglepetve azon, hogy a francia idegen oly sokat tudjon felőlem s egyre kíváncsiabban lesve, hogy mi lehet-e kérdezősködéseinek a célja.

— Ön az egyedüli gyermek?

— Igen.

— Szülei elhaltak?

— El.

— Kis örökséghez jutott, melyet legutóbb pénzre tett s magával hozott abban a remény-

TÁTRAY GUSZTAV

kézi munka és rövidáru üzlete Rákóczi-út 4. orsolya templom mellett. Helyi és vidéki telefon 783. sz.

Elismert szolid kiszolgálás!

!! FONTOS A SZÜLOKNEK !!

Iskolai idényre kézi munka és mindenféle gyermek keblengyék előírás szerint. Harisnyákban és mindennemű rövidáruban nagy raktár, legolcsóbb árak!

semmiféle előnye nincsen, akkor a magyar intelligenciának e nagyon is nagy része a politikai nemzet életében minden szerepét és súlyát elvesztené, ha csak annyi választó joga volna a jegyzőnek, mint a talusi kondásnak.

Minden azt követeli tehát, hogy a szavazati jog kiterjesztése alkalmából hozassék be a többes szavazati jog.

Ennélfogva, ha már mindenki választó, aki ezek közül népiskolát végzett, vagy szakiskolát járt, legyen két szavazati joga. Aki főgimnáziumot vagy képezdét járt, legyen három szavazata. Sőt még tovább is lehetne menni azokkal szemben, akik felsőbb tanulmányokat végeztek.

Ilyenformán biztosíthatnák a szakiskolás iparos, kereskedő és intelligens osztálynak tulsulya azokkal szemben, akik szegénységüknél és elmaradottságuknál fogva a politikai élet rendjét és állandóságát, megbízhatóságát és színvonalának emelkedettségét éppen nem garantálhatják.

Nagyon természetes, hogy az ideális álláspont az egyenlő szavazás. De ez csak teljesen egyenlő színvonalon álló, művelt polgárságnál vihető keresztül s még itt is sok bajjal jár. Előttünk áll a hatalmas, gazdag és művelt Franciaország példája, amelyben teljesen a lelkiismeretlen és felelősségérzet nélkül szütköző demagógia uralkodik utcai politikussal és krajcáros lapokból szedett elvek alapján.

A pluralitás a magyarság többségét a parlamentben biztosítja, de hát ennek másként nem lehet lennie. A nemzetiségi elemek a magyarsággal egy politikai nemzetet alkotnak s így nincsen érdekükben, hogy a magyarság majorizálva ne legyen. Ha kulturális, nyelvi, és nemzetgazdasági életük biztosítására saját fiaik-

ból küldenek képviselőket, ezek sem állhatnak szembe a magyarságnak létezőivel, mert hiszen azok az övéikkel ugyanazok. Nemzetiségi képviselőknek csak akkor van létjogosultságuk, ha a magyarság az elnyomás és kifosztás útjára lépne s a pózei rendszert inaugurálná.

Ennek azonban még a látszata sincs meg. A művelt elemek hegemoniája megvédi a nemzetiségi kerületeket a szocialdemokrácia terjeszkedő hatalmától és demagógiájától. Ha tehát a szocialista képviselők már ostromolják a plurális elvét, tisztán bevallják, hogy sokkal jobban szeretnék Magyarországot egy szocialis forradalom vértengerébe fulladni látni, mint saját nemzetiségüket viruló arccal vezetni előre a magyar alkotmány védelme alatt.

Ily elemek ellenállása és dühös lár-maja teljesen igazolja a kormány álláspontjának helyességét. A művelt elemek hegemoniája nélkül minden állam anarchiába süllyed.

Athen, Spárta, Gallia, mind a demagógia lelketlensége és korlátoltsága miatt jutottak az — ellenség kezébe.

Gedeon.

Jelentés Bosznjáról. Különös aktualitással bír a pénzügyminiszternek Bosznjáról kiadott évi jelentése most, mikor az okkupált tartományokból anektált tartományok lettek. A jelentés részletes képét adja annak a haladásnak, amelyet egy év alatt Bosznia tapasztalt. Elismerésre méltó munkássága a magyar és az osztrák államnak, a mely e füzetben feltárul. — Magyar szempontból mindazáltal nem lehet hallgatással mellőzni egyet-mást. Feltűnően kevés a tisztviselők közt a magyar, az ipari és kereskedelmi vállalatokban alig van magyar elem és magyar befolyás,

ellenben a megszálló hadsereg csaknem színmagyar. Hát ez jobb volna fordítva. Feltűnő az is, mennyire legyezgeti a tartományi kormány a mohamedánokat és a görög keletieket a katolikusokkal szemben. A vallások felsorolásánál mindig első a muzulmán, második az ortodox s csak azután jön a katolikus, holott ennek a sorrendnek semmi alapja nincs. A kulturális munkásterén a katolikus intézmények vezetnek s a katolikus lakosság arányszámát jóval felül haladó munkát fejtenek ki.

A magyar delegáció.

A hadügyi albizottság ülése.

Barabás Béla elnök az ülést megnyitván, **Okolicsányi László** előadó ismerteti az 1909-ik évi költségvetést. Az előadó meggyőződése szerint a hadsereg jelenleg bizonyos mértékű stagnációra van utalva és pedig azért, mert a hadvezetőség nem akar a magyar államiség követelményeihez alkalmazkodni. Nem lehetett azonban elzárkózunk az elől, hogy a legénység és a tisztikar bizonyos vitális követelményeit meghallgassuk. Így a legénység anyagi helyzetén és a tisztikar szolgálati viszonyain kellett könnyíteni, ami némi költségzaporulattal is járt. A létszám majdnem változatlanul maradt a régi. Ezek után ajánlja a költségvetés elfogadását.

Zichy Miklós gróf nem osztja az előadó azon nézetét, hogy a hadsereg-fejlesztés stagnálna. Az előadó a létszámemelést is tagadja, hogy azután egy lélegzettel mégis elismerje, hogy igenis történt létszámemelés.

Okolicsányi László: Hol?

Zichy Miklós gróf: A lovagnál. (Derűtség.) Az előadó valóságos dicshimnusz zenget a hadügyminiszterrel amiért a tisztikar fizetéseket emelte. Hát ehhez majd még szó kell, hogy férjen a részletek során is.

Bakonyi Samu: A költségvetést elfogadja, mert a királyiál kötött megegyezés kényszeríti erre.

ben, hogy valahol a kontinensen meg fog telepedni?

— Ez mind igaz, uram; de a személyemnek s a viszonyaimnak e pontos ismerete valóban meglepő.

— Hagyja el, kérem. Ó lordságának, **Malvern** grófnak a családja nagyon szerencsétlen: semmiféle közeli rokona nincsen.

— Valami elhalt nővérének fogadott fiai állnak, gondolom, legközelebb hozzá.

— Mindketten elhaltak, uram!

— Elhaltak! — kiáltottam felugorva, mert ez újság volt előttem.

— Az egyik szivhajban halt el Németországban, másikat meg agyonszúrták Rómában.

— Bizonyos ön ebben?

— Egész bizonyos, uram!

— Mind a ketten! Ez még inkább meglep! Nem hallottam róla.

— Tudom.

— Ugy látszik, kegyed mindentudó! — mondtam csudálkozva. Monsieur St. Medard elmosolyodott, aztán folytatta:

— Most kegyed a valószínű örökös, Monsieur!

— Ha mindaz, amit kegyed mond, igaz, akkor az vagyok, — kiáltottam megkapatva a gondolattól, hogy a grófság oly közel áll hozzám, — mert a mostani lord öreg és beteges, aki minden pillanatban ithagyhatja ezt a siralomvölgyet.

— És tudja ön, ki a legközelebbi rokon ön után, Monsieur? — tudakolta különös valatóm.

— Ha jól emlékszem azt olvastam valahol, hogy valami William Byerle.

— Helyes. Ismeri?

— Csak hallomásból.

— Személyesen?

— Nem.

— S a felőle szállongó hírek kedvezők?

— Sajnálom, hogy ezt kell válaszolnom: nem a legjobbak.

— S azok után, amiket hallott, tisztességes embernek gondolja?

— Nem.

S miután most csakis ön áll közte s egy grófság elnyerése között, rábizná-e az életét az ő kezére?

— Mielőtt erre a kérdésre megfelelnék, megenged-e egy két kérdést az ön részéről is?

— Tessék, uram!

— Talán ön az a William Byerle?

— Nem.

— Rokona tán?

— Az sem.

— Barátja?

— Nem vagyok.

— Nem fogja-e felhasználni válaszatát a törvény előtt?

— Nem.

— Barátságosak-e a szándékai ez irányban velem szemben?

— Azok.

— Akkor bevallhatom, hogy a jelen körülmények között nem biznám az életemet William Byerle-re, feltéve, hogy a netán elkövetendő gyilkosság fedezetlenül maradhatna.

— Nagyon helyes. Folytathatom?

— Tessék, uram!

— De legyen szives minden kérdésemre úgy megfelelni, mint ahogyan azt felteszem. Utjában Dover felé egy utitársával ismeretiséget kötött?

— Igaz.

— Trunbridge ben látta meg először?

— Ott.

Figyelmessé pedig akkor tétetett rá, mikor a restaurációban egy kis frissítőt vett magához?

— Igen.

— Egyenesen kegyednek tartott; egy kis csomag volt a kezében s valami ártatlan megjegyzést tett az időre vonatkozólag?

— Ugy van; — feleltem, percről-percre jobban elcsudálkozva a mondottakon.

Mit jelenthetett ez a dolog? Hát az életem minden egyes tettét feljegyezték? Mi célból? Különös vallatóm tovább folytatta:

— Ez az idegen fekete ruhát viselt fekete gombokkal; csikos nyakkendőt, piros mellűt, fehér kalapot és patentbőről készült cipőt?

— Igen.

— Néhány jelentéktelen kérdés után azt tudakolta, hogy merre veszi utját?

— Igen.

— Haja, bajusza vörösbarna volt; egészséges, pirosképu ember a bal szemé fölött valami zöld tapaszszal?

— Igen.

— Az utazásra vonatkozó kérdésre kegyed azt felelte, hogy Párisba indul?

— Igen.

Rudnyánszky József báró: Röviden kijelenti, hogy a költségvetést elfogadja.

Ugron Gábor: Nézete szerint az 1867. XII-ik törvénycik, a mely a közshadseregről intézkedik, nincs egész terjedelemben végrehajtva. A legszigorubb durletasnak kellene a hadseregben is végigvonulni és mindedig ez irányban nem történt semmi. A hadsereg nem tesz semmit, hogy a polgárság előtt szimpátikussá legyen. Ehelyett a tisztikar mindig jobban és jobban felkelti maga ellen a gyűlöletet és szeparálja magát az államban. De ennek a hadvezetőség az oka, amikor beleavatkozik a tiszték privát életébe is. Valami közlelés észlelhető már, — de ez inkább udvariaságból történik. A költségvetést elfogadja.

Bernáth Béla is a magyar érdekek nagyobb istápolását kívánja. Elfogadja a költségvetést.

Iscsekutz Győző: Kívánja a 67-iki törvényeink becsületes végrehajtását. Rámutat arra a jelentésre, hogy a monarchia körül levő összes államokban szerfelett nagyra nőtt a nemzeti önérték.

Ezt a csodaeorjú nemzeti önértéket azonban a mi hadseregeink sajnosan nélkülözi. Ennek beláthatatlan következményei lehetnek. A hadvezetőség felsőbb körökben észlelhető valami jóakarát, ugyanilyen szellemben kellene az alsóbb közegeknek is utasítást adni. (Ugy van.) Az élelmezés ma nem kielégítő katonáknál. Az élelmező legénység fegyelme laza és a katonai hivatalnokok tekintélye csekély. Ez is veszedelemmé válható háború alatt. A költségvetést a haza és a trónérdekében elfogadja. (Helyeslés.)

A hadügyminiszter válasza.

Schönaich hadügyminiszter: Konstatálni kívánja, hogy a felszólalók mindegyike sajnálkozva említette, hogy a paritás mindez ideig nincs az összes vonalakon keresztül. Ehhez azonban még azt is hozzá tették a felszólalók, hogy a jelen állapotok az azelőtti politikai vi-

szonyokban gyökereznek; — politikai viszonyok megváltoztatásába azonban tudvalevőleg nincs hatalmam.

Itt tehát arra kell szorítkoznom, amit már a múltban is hangsúlyoztam, hogy tudniillik megoldásra váró kérdések lettek jogosan felvetve és amelyekben ezideig változás nem történt. Csak azon reményemnek adok kitéjezést, hogy e kérdések megoldhatók lesznek. (Tetszés.) És mélyen sajnálom ezen körülmények tényleg gátolták a hadsereg extensiv és intenziv fejlesztését, a létszám emelésének hiánya nem mint Ugron állította, a csapatokra káros, hanem bizonyos újabb berendezéseket hiúsít meg. Így építettünk új erősségeket. Aztán itt vannak a táviró-csapatok, vasuti csapatok stb., melyeket szintén a modern technika összes vívmányaival felszereltünk. A legénységet azonban itt is csak ezután tudjuk beosztani. A kétéves katonai szolgálat és az elégtelen ember-anyag miatt késik.

A katonaság és polgárság viszonya kétségtelenül napról-napra javul. Én nagyon bizom a jövőben, amely a tüggőben levő kérdéseket bizonyára kedvezően fogja megoldani. A többi kérdésekre majd a plurális ülésen kíván kitérni.

Ezután elfogadták általánosságban a költségvetést.

A részleteknél

Chorvín Ferenc a szállítások tételénél panaszkodik, hogy a magyar ipart nem részeltetik a paritásnak megfelelő arányban a hadsereg szállításoknál.

Szterényi József államtitkár: A kereskedelmi kormány részéről akar néhány felvilágosítással szolgálni. A hadvezetőség az 1907. évben 23,280.000 korona, vagyis az összes szükségletek 33, 39 százalékát szerezte be Magyarországból. Itt tehát rendben vagyunk. Tetemesen rosszabb a helyzet a haditengerészetnél, ahol azonban a jóakarát szintén lehetetlen kétségbe vonni. Elismeréssel konstatálta, hogy a hadvezetőség teljes mértékben törekszik arra, hogy a megállapodásokat be-

tartsa. A kereskedelmi kormány pedig a maga ellenőrzési kötelezettségét a legnagyobb szigorúsággal érvényesíteni fogja ezentul is. (Élénk helyeslés.)

Schönaich hadügyminiszter: Teljes mértékben osztja ez államtitkár nézetét és ahhoz csatlakozik. A haditengerészetre vonatkozó dolgokról megjegyzi, hogy azok a tengerészeti albizottság elé tartoznak.

A hadügyi albizottság ülése.

A hadügyi albizottság délután 6 órakor folytatta ülését Barabás Béla elnöke alatt. A delegációs albizottságban megállapították, hogy a katonai orvosok közül azért lépnek ki oly sokan, mert a polgári életben rendezték az orvosok fizetését. A magyarok helyzetéről a katonaságnál kedvező intézkedésekről és eredményről számolta be. A fizetésrendezés tételét megszavazták. Altalában az összes tételket elfogadták.

A választójogi reform. Az utóbbi napokban Andrassy választójogi javaslatát illetőleg mindenféle baljóslatu hírek keltek szárnyra. Ezzel szemben a B. H. a következő kommunikatív közli:

A mi értesülésünk szerint nincs semmi akadály annak, hogy Andrassy gróf az általa megállapított időben javaslatát a törvényhozás elé terjessze. Andrassy gróf néhány napig távol volt a fővárosból; rövidre szabott töketerebesi utazása hosszabbra nyúlt, mert utközben meghűlt, a mi visszatérését késleltette. De ma este visszatért Budapestre s minden gondját ismét a reformjavaslat beterjesztésének minden irányu előkészítésére fordítja. És ismételjük: a mi értesülésünk szerint ennek az előterjesztésnek nincs és nem lehet semmi néven nevezendő akadály. Andrassy gróf akkor és arra az időre, a mikorra kilátásba helyezte, korszakos törvénytervezetét leteszi a képviselőház asztalára.

Az eddigi dispoziciók szerint Andrassy a választójogi javaslatát a képviselőház első ülésén, november 10-én fogja előterjeszteni.

— O ennek megörült, mert ő is oda készül s nagyon kellemes, ha idegen helyen saját honfitársa kíséri az embert?

— Ugy van.

— Egy szóval, egészben véve kedvező benyomást tett az ön mit sem sejtő, gyanutlan kedélyére s jóformán szívesen fogadta a kíséretét?

— Igen.

— Utjukban Dover felé, multjáról, előbbi életéről, — kíséreteiről, harcairól, kellemetlenségeiről, sikereiről beszélt s adott némi felvilágosítást?

— Igen.

— Feltaláló volt — lángész, aki azért élt, hogy az emberiséget s magamagát boldogítsa? Anglia néki sokkal tartozik; épp úgy Franciaország, sőt, amint ő mondja az egész világ?

— Állításai szerint igen.

— Nagyon helyes, monsieur; miután ime meggyőztem róla, hogy ismerem a társalgásuk természetét, nem szükséges, hogy a részletekkel is mutassam. Ez az ember, ez a feltaláló Párisba indult, hogy egy új mozgató erőre szabadalmat kapjon — olyan mozgató erőre, mely az egész világot forradalomba sodornilész hivatva. Nagyon sajnálta, hogy még nem mutathatta önnek; de míg az okmányai az illetékes szakosztályban ki nem lesznek állítva, még a saját apjára sem bizná rá a tanulmánya titkát?

— Tökéletesen így volt, monsieur!

— Szerencsétlenségére azonban, Doverbe

érve, mikor ön éppen a Calaisba induló gőzhajóra akart szállni, új ismerőse valami ön előtt ismeretlen módon azt az értesítést kapta, hogy édesapja halálos ágyán fekszik, aminek következtében néki azonnal Londonba kell indulnia; önt pedig, aki iránt véghetlen bizalmat érez, megkérte, hogy tegye meg néki azt a szíveséget, vessen gondjai alá egy kis fekete dobozt, mely néhány fontos levelet tartalmaz. Ha Párisba ér, nyissa ki a dobozt s kézbesítse a leveleket a címzeteknek?

— Ugy van, Monsieur, — mondtam én, most a legnagyobb érdeklődéssel kísérvén a beszedjét.

— A kíváncsiság uram, — folytatta a francia, — mondhatom, szerencséjére, nem tartozik a gyengéi közé, mert különben nem hallgathatná elevenen végig azt, — amit most elmondok.

— Nagy Isten! — kiáltottam én, — hát mit tud még?

— Ez a fekete kis doboz itt ni: pokolgép, mely abban a percben, mikor kinyitni akarja, kioltja az életét!

— Lehetséges-e? — kiáltottam, elborzongva a rémülettől, — valóban lehetséges ez?

— Be fogom önnek bizonyítani. Fogja kérem s jöjjön velem a rendőrségre.

— De kérem, uram, ki hát ön?

— A titkos rendőrségnek vagyok a hivatnoka.

Óvatosan felkapom a dobozt, elvittük a legközelebbi rendőrállomásra s midőn engedelmem mellett óvatosan felnyitották, megrettent szemeim előtt egy egész sorozat kicsi, töltött pisztoly csöve irányult felém, melyeknek golyói, ha a dobozt a rendns uton felnyitom, okvetlenül a testembe furódtak volna.

Mikor ennek a titokzatos ügynek a magyarázását kértem, mely egy idegen város rendőrségének a tudomására jutott, komolyan, de azért ildomosan a következő választ kaptam: — Meg van tiltva, hogy értesüléseink forrását megmondjuk. De boldognak érezzük magunkat, hogy a gonosztevőnek terveit megghiusítottuk s az ön életét megmenthettük.

Nem is tudtam meg soha, ki volt az a gyilkos merénylő; de gyanítottam, hogy Byerlinek valami része lehet benne. Nem emlékszem, hogy az életem azután valaha veszélyben forgott volna, de az már bizonyos, hogy ismeretlen emberrel szemben a bizalmaskodást magamnak meg nem engedtem többé.

Mikor a következő évben a grófi címet s birtokokat örökség utján megkaptam, nem feledkeztem meg Eugene St. Medardról, alias Henry Pougetről, a titkos rendőrrel, megemlékezvén róla, hogy az életem megmentője egy kis jutalmat mégis csak megérdemel; de a mai napig nem szüntem meg egyuttal csodálni ezt a ritka tökéletességet, mely a francia rendőrséget oly kiválóan jellemzi.

A Balkán-bonyodalom

A vasutasoknak nem adnak szabadságot.

A háborus hírek, ugylátszik, nemcsak a levegőben keringenek, hanem az ugynevezett illetékes körök is foglalkoznak vele.

A vezérkari főnöknek azt a nyilatkozatát, hogy a »helyzet komoly« úgy fordítják le, hogy a hadsereget lassanként készenlétbe helyezik.

Sőt e héten egy lépéssel még tovább mentek; a vasutakat is olyan karba helyezik, hogy minden pillanatban szállíthassák a mobilizált hadsereget.

Budapesten az összes forgalmi vasuti tisztviselők rendeletet kaptak, hogy állomáshelyeiket további intézkedésig elhagyniok nem szabad. Tehát senki szabadságra nem mehet. A beteg tisztviselőket pedig rögtön pótolták.

Ebből azt következtetik, hogy a hadügyi vezetőség csakugyan készül valamire.

A trónörökös az annexióról.

Bécs, október 15.

Egy könnyomatós újság Budapestről azt a hírt közli, hogy a trónörökös ekként nyilatkozott: A belgrádi események igazolják, mennyire igazán ítélték azok, akik felhívták a figyelmet a nagyszerb propagandára és erélyes intézkedéseket követeltek.

Utban a Szent-György hadihajó.

Póla, okt. 14.

Tegnap kapta a parancsot Sallner sorhajókapitány, hogy a Szent György hajón, amely egyike az osztrák magyar haditengerészet legnagyobb hadihajóinak, teljes hadikésztséggel: 36 ágyúval és 628 emberrel vonuljon a montenegrói vizekre. Ma, mint Pólából jelentik, újabb két hadihajót vezényeltek oda. Válaszul arra, hogy Montenegro a háboru mellett nyilatkozott.

A mostári hadtestparancsnokság.

Bécs, október 15.

Megcálolják azt a hírt, hogy Mostarban egy hadtestparancsnokságot szerveznek.

Az osztrák kereskedők bojkottja.

Bécs, október 16.

A lapok szerint az osztrák iparosok szövetsége báró Aehrenthal külügyminiszterhez táviratot intézett, amelyben rámutat a konstantinápolyi kereskedők elleni mozgalomra és azt a sürgős kérést intézi a miniszterhez, hogy mielőbb és a rendelkezésére álló összes eszközökkel hasson a török kormányra abban az irányban, hogy az osztrák állampolgárok élet- és vagyonbiztonsága kellő védelemben részesüljön. Együttal kéri a szövetség a török kormány figyelmeztetését arra, hogy ilyenmő kárért feltétlenül szavatolnia kell. Báró Aehrenthal külügyminiszter válaszában közölte, hogy a konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövet már értesítette az ottani eseményekről és hogy az iparos-szövetségtől kapott sürgöny folytán indítatva érezte magát a nagykövetet, aki már korábban lépéseket tett ebben az ügyben, még egyszer utasítani, hogy a rendelkezésére álló összes eszközökkel nyomatékosan keljen védelmére az osztrák alattvalók élet- és vagyonbiztonságának és tegye felelőssé a portát, ha elmulasztja a megfelelő óvintézkedések megtételét.

A nemzetközi konferencia.

Frankfurt, okt. 15.

A Frankfurter Zeitung jelenti Konstantinápolyból: A tervbe vett konferencia programjára vonatkozólag Törökország, mint itteni mérvadó körökben hallatszik a következő álláspontra helyezkedik:

Törökország tiltakozását Bosznia annexiójával szemben továbbra is fenntartja, lemond azonban arról, hogy ezt a konferencia programjába felvegyék. A kelet-rumelia kérdés szabályozásáról, ami annak ugy államjogi, mint pénzügyi oldalát illeti, Törökország semmi szín alatt sem mond le és azt is követeli, hogy a »Bolgárok cárja« címet változtassák meg, mert Törökország ebben Bulgáriának Macedóniára való aspirációját látja A tengerszoros statusquóját nem szabad megbolygatni, minél fogva Törökország minden más kompenzáció tárgyalását a konferencián visszautasítja, mert nézete szerint ő egyedül van csak feljogosítva arra, hogy kompenzációkat adjon.

A szerb külügyminiszter panasza.

Berlin, október 15.

Milovanovics szerb külügyminiszter a Lokalanzeiger belgrádi munkatársát fogadta s neki kijelentette, hogy a szerb kormány erősen bizik Németországban, mint Magyarország Ausztria barátságában. A miniszter Berlinben elő fogja adni a szerb nép kívánságait. Európa Szerbiával mindig mostohán bánt, nem úgy, mint Görögországgal, Montenegróval, Bulgáriával és Romániával. A berlini kongresszuson Szerbia jóformán semmit sem kapott, csak biztatták, hogy egy napon egyesíteni fogják bosnyák testvéreikkel. Aehrenthalnak az az ígérete, hogy be fog bennünket bocsátani a nemzetközi Dunabizottságba, nem ér sokat. Szemünkre lobbantják, hogy Szerbiának Magyarország Ausztriával való rossz viszonyának, erre megjegyzem, hogy a nagyok és kicsinyek között való viszonynál nem a kicsinyek irányítanak.

Legujabb.

Péter király menekül.

Belgrád, október 14.

Szerbia helyzete igen komoly. A fanatizált tömeg mindenütt háborut akar s mert Péter király a háborut ellenzi, még az uralkodó ellen is feltámadt a proletár tömeg. Péter szerb király a fanatikus tömeg elől ma megszökött. **A király hír szerint Magyarországra menekült.** A király már napok óta készült a menekülésre és minden előkészületet megtett, hogy utjában mi sem akadályozza meg. Tegnap a konakból nagy csomagokat szállítottak el, melyeket hajóra raktak. A király hogy pénzbelileg is biztosítsa magát, kérte hátralékos civilistájának kiutását. A király menekülése óriási feltűnést keltett. Hogy Magyarországon hova menekült a király még nem lehet tudni. Szerbiában a közeli napokban a háboru megtagadása miatt ki fog történni a forradalom.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, — kiknek előfizetésük lejárt, — sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lap további küldése akadályba ne ütközzék.

* **Személyi hír.** Lukács Sándor cs. és kir. kamarás, miniszteri osztálytanácsos Nagyváradon időzik.

* **Királyi kihallgatás.** A király ma d. e. 10 órakor általános kihallgatást adott, amelyen többek között megjelent Bogdanovics Lucian karlócai patriárka és Dezassé Ferenc gróf.

* **Szücs Géza hivatalában.** Nagyvárad egyik derék, buzgó tisztviselője: Szücs Géza tb, főszámvevő, ez év tavaszán, tudvalevőleg a városi villamos telepre akart kimenni a számadások átvizsgálása végett. de a lovak megbokrosodtak a közúti vasut mozdonyától s mikor Szücs Géza kiakart ugrani a kocsiból ballába egy villamos oszlop és a kocsi közé került s összeroncsolódott. A működése közben szerencsétlenül járt tisztviselő lábát amputálni kellett, de a műtét szerencsésen sikerült. Szücs Géza most már teljesen felépült súlyos betegségéből s tegnap elfoglalta hivatalát. A városi számvévi hivatal újból hivatalbalépésével kiváló munkatérnyert.

* **Nagyvárad szőlő a király asztalán.** A nagyvárad hegy a gazdák nagy áldozatkészsége folytán újból termi a finom gerezdeket s ontja a kitűnő bort. Legutóbb az a kitűntetés érte a nagyvárad szőlőtermést, hogy a király asztalára került. A budai királyi palotában nem régen tartott udvari bála özv. Lukács Györgyné nagyvárad szőlőjéből szállították a szőlőfürtöket s a pompás gerezdekből a király Ő Felsege is elfogyasztott egy remek példányt. Az udvarmesteri hivatal most értesítette özv. Lukács Györgyné urnőt, hogy a küldött szőlő nemesak remek, de pompás ízű is volt. A küldeményért köszönetet mond.

* **Az iskolán kívüli oktatás.** Az Országos Közoktatási Tanács a szabad tanítás ügyében ma folytatta ülését Apponyi Albert elnöklésével. Felszóialtak: Spitkó Lajos tanfelügyelő, Weszely Ödön reáliskolai igazgató és Klupathy Jenő egyet. tanár, akik részleteiben kritizálták a törvényjavaslatot.

* **Lelki sz. gyakorlatok az Orsolya-zárdában.** A helybeli Sz. Orsolya-zárdában f. hó 20., 21., 22 és 23-án az intézet növendékei lelki sz. gyakorlatot fognak tartani Jámber László jézustársasági atya vezetésével. A nagy lelki haszonnal járó ájtatosság tartásáról szóló értesítést azzal a hozzáadással teszi közzé az intézet vezetősége, hogy az ájtatosság nemcsak a jelenlegi növendékek lelki javának előmozdítását célozza, hanem szívesen látja falai között az intézet régi tanítványait és általában az érdeklődő hölgyközönséget. Tájékoztatásul megjegyeztetik, hogy a lelki vezető által tartandó előadások d. e. félkilenc, negyedtizenegy és délután 3 órakor lesznek. F. hó 22-én d. u. 2 órakor fog kezdődni a szent gyónás és 23-án félnyolc órakor tartandó szentmise alatt történni az áldoztatás.

* **A város és a fürdővasut.** Emlegettük, hogy Hankovits Ferenc és dr Tóth Ferenc beadványban kérték Nagyvárad városát, miszerint a fürdővasut építési költségeire 300 drb részvényt jegyezzen darabonként 100 koro-

nájival, összesen 300,000 korona összegig. Most egy újabb beadványt intéztek a városhoz, amelyben pótlólag kimutatják, hogy a városnak nem kell a 300,000 koronát kifizetni, csupán annak amortizációját fizeti a város, de ebből is visszatérül a részvények osztalékából. A vasut egész hosszában a két fűrdőig, minden felszerelésével, építményeivel 1966 ban Nagyváradi város tulajdonába megy át, s így a város ekkor egy több millió értéket képviselő vasut birtokába jut. A vasut hossza egészben 11,5 kilométer s ebből a város belterületén 2,4 kilométer a vasut, a többi 9,1 kilométer pedig Biharmegye területén van s a magas építkezések mind a megye területén lesznek. A befektetési tőkéből 198,446 korona esik a városi és 1.464,554 korona a megye területén létesítendő vasutvonalra. Nagyváradi városa tehát a rendes, kamatozó részvények mellett 60 év múlva, mikor a városi villamost átveszi, a fűrdővasutal együtt egész hálózat tulajdonosa lesz.

* **A női kereskedelmi tanfolyam segeleje.** Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága a nagyváradi női kereskedelmi tanfolyam fenntartásához már évek óta 800—800 koronával járul. A most folyó tanévre is megszavazta Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága ezen összeget s a belügyminiszter a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

* **Felfüggesztették a vasuti munkások szövetségét.** A kereskedelmi miniszter a multkoriban rendeletileg felhívta a Vasuti Munkások Országos Szövetségét, hogy a szövetség díjazott alkalmazottait küszöbölje ki, helyüket szövetségi tagokkal töltsse be, s hogy a szövetség tagjainak névsorát terjessze föl a kereskedelmi minisztériumhoz. A szövetség ezeknek a rendelkezéseknek nem tett eleget, mire a miniszter azzal válaszolt, hogy felfüggesztette a vasuti munkások szövetségét. A felfüggesztésről szóló rendeletet ma délelben közölték a szövetséggel.

* **Haász Manó haza jön?** Tegnap este városzerte az a hír volt elterjedve, hogy Haász Manó nagyváradi kereskedő, aki városunkból az igazságszolgáltatás elől szökött Amerikába, visszajön Nagyváradra. A hír teljesen alaptalan. Haász visszatérését most csak jobban megnehezítené az a körülmény, hogy újabb ismétlődést adtak ki ellene. Haász pedig aligha akar rendőri fogadtatásban részesülni.

* **Marólugot ivott.** Jég Mari helyi illetőségű 17 éves szobaleány, ki Pártos Arnoldéktól, hol szolgált, megszökött. Gazdája kérelmére a rendőrség visszakísértette tegnap délelőtt Jég Mari gazdájához. Jég Mari délelben marólugot ivott. Beszállították a közkórházba. Állapota súlyos.

* **Kutbafult honvéd.** Nagy szerencsétlenség történt szerdán este a nagyváradi honvédlaktanyában. Egy szegény oláh fiú, aki csak most, okt. 6-án vonult be a 4. honvéd gyalogezredhez, a laktanya udvarán lévő kutban lelte halálát. A laktanya udvarán van egy kut, amelynek nincsen kávája, s kötelen szokták a mosás és suroláshoz meríteni a vizet. A 3 méter magas vizállású kutat egy deszkával szokták befedni. Tegnapelőtt este egy ujonc, aki még nem tudott a kut létezéséről, keresztül akart menni az udvaron s belezuhant a kutba. A szerencsétlen ember a mély vízben nem tudta magát fenntartani. Mire észrevették, már nem lehetett megmenteni. A mentőket értesítették s mire

megjelentek, a többi honvédek kihúzták az ujonc holttestét a kutból. Beszállították a hullát a csapatkórház halottsházába. Mindenesetre nagy gondatlanság, hogy egy laktanya udvarán ilyen bűnös könnyelműséggel hagynak szabadon egy mély lyukat. A parancsnokság bizonyára, kötelességéhez híven, a legszigorubb vizsgálatot rendel el ez ügyben.

* **Emberies bánásmód a katonaságnál.** A nagyváradi csapatoknál erősen folyik az október 6-án bevonult ujoncok kiképzése. A József ezred parancsnoka, mint értesülünk szigorú, igen megszivleendő napiparancsban figyelmeztette a tisztikar, de különösen az altiszteket, hogy a legénységgel humánusan bánjanak s tartózkodjanak minden tettelegességtől, mert a legkisebb bántalmazást is szigorúan büntetik. A humanus napiparancs a legénységre a legjobb benyomást gyakorolta. Ugy látszik, hogy a napiparancsnak meg is van a kívánt hatása, mert még eddig nem fordultak elő az ilyenkor éppen nem ritka öngyilkossági esetek.

* **Öngyilkos uriaszony.** Biharnagybajomi tudósítónk jelenti, hogy ott tegnap délután borzalmas kínok között halt meg egy uriaszony. Rideg Ferenc téglagyáros felesége vasárnap este gyufa oldatot ivott. Az uriaszony cselekedetét férje észrevette és azonnal orvosi segínyt alkalmaztatott. A gyorsan jött segély még eltudott érni annyit, hogy Ridegné nem halt meg azonnal. Az orvosi segély alkalmazása után valamennyire jobban is lett Ridegné, azonban tegnap reggel állapota egyre súlyosabbá vált. Az orvos tanácsára mindent előkészítettek a legrosszabbra. A nagybeteg urinó végrendeletet tett s ezután pár óra múlva iszonyu kínok között meghalt. Az öngyilkosság okát ezideig még nem lehetett megállapítani.

* **Merénylet egy anya ellen.** Tegnap éjjel vakmerő merényletet követett el Horváth Ödön nagyváradi asztalos segéd Berettyószentmárton községben lakó édes anyja ellen. A fiú már napok óta tervezte a merényletet, azonban mindig halogatta, míg tegnap éjjel elhátározta magát. Nagyváradról kiutazott Berettyószentmárton községébe és ott a kertek alján bujkálva jutott el édes anyja lakására, ahol követelte hogy adja ki neki a feleségét megillető 200 koronát, valamint az apai örökségét. Az asszony ezt nem volt hajlandó megtenni, mire a fiú ötször egymásután az anyjára lőtt. A golyók nem találtak. Az anya a kertek alján menekült a fia elől. Horváth Ödön ezután a jegyzőhöz futott és az édes apja hagyatéki iratait követelte. A jegyző azonban csendőrkért küldött és Horváthot letartóztatta.

* **Meglopott siketnéma.** Telegdi Lajosné siketnéma napszámos asszony panaszt emelt a rendőrségen, hogy Veres Balázs u. 14. sz. a. zárt lakásába levő szekrényéből 14 kor. értékű jegygyűrűjét ellopták. Rendőrség nyomozza a tettest.

* **Tizenöt éves öngyilkos.** Hosszupályi községben tegnap reggel öngyilkosságot követett el egy 15 éves gyermek. Béregi Sándornak hívták az öngyilkost. Szülei igen jómódu gazdálkodók, azonban a fiú neveltetésével keveset törődtek. A fiú szabadjára hagyva a legkicsapongóbb életet élt. Korcsmába járt, kártyázott s az erkölcsi züllésbe korához képest rekordot ért el. A mértéktelen élet végre is buskomorrá tette a fiút s az utóbbi napokban öngyilkosságról kezdett beszélni, amit azonban senki sem hitt el. Tegnap reggel, mikor szülei

egyedül hagyták, magára zárta a szoba ajtaját és egy 9 milliméteres revolverrel szíven lötte magát. A golyó azonnali halált okozott.

* **A nagyváradi kasszafurók Ujvidéken.** Az ujvidéki rendőrség táviratban értesítette rendőrségünket, hogy ott tegnapelőtt virradóra Strasser és König gabonakereskedő cég irodájába álkulcsos tolvajok hatoltak be és a tűzmentes vas pénzszekrény oldalát megfúrták. A tressortba azonban annak vastagsága miatt nem tudtak férkőzni, s így a pénzt sem vihették el. Erre papírlapot akasztottak a szekrény oldalára, következő felirással:

— Majd holnap elgyűvök tovább csinálók ez kis munkát.

Ezután elemeltek egy sárga felöltőt. Az ujvidéki rendőrség ez utóbbi jelből következteti, hogy a tettesek ketten voltak. Megjegyzendő, hogy a betörők munkája teljesen azonos a nagyváradi betegsegélyző pénztár kasszafuróival, s így nem lehetetlen, hogy ugyanazon egyének dolgoztak itt is ott is.

* **A rezervista álma.** A mult vasárnapon nagy sikert aratott fenti című nagy zenerevue, általános kivánság folytán vasárnap f. hó 18-án d. e. fél 12 órakor még egyszer kerül előadásra a »Pannonia«-étteremben. Alkalma lesz tehát a közönség azon részének is ezen pompás zeneműt meghallgatni, mely a mult vasárnapon már nem birt helyet kapni. A délelőtt 10 órakor kezdődő katonazene műsora a következő: 1. Schneider: Mindig gálánál polka fr. 2. Wagner: Csintalan nebulók keringő. 3. Suppé: Nyitány a »Zsiványcsiny c. operából. 4. Lehár: Egyveleg a »Három feleség c. operettéből. 5. Ziehrer: »A rezervista álma« nagy zenerevue (pont fél 12 órakor.) 6. Kraul: »Vigadj magyar« egyveleg. 7. Strauss: »Varázskeringő.« 8. Sahan: »Magyar dalok« egyveleg. Este pedig a télikertben Bura Károly és hírneves zenekara hangversenyez.

* **Az érzékeny cseléd.** Kocsis Erzsébet kisjendi illetőségű 17 éves cseléd, ki Spingold Jakab helyi korcsmárosnál szolgált, tegnapelőtt gyufaoldatot ivott s bement a közkórházba, hogy segítsenek rajta, mert nagyon rosszul lett. A leány, kinek állapota súlyos, kihallgatásakor tette okául azt adta elő, hogy rosszul bántak vele. Gazdája viszont azt adta elő, hogy a hajdon egész éjszakára kimaradt engedély nélkül s azért szidták meg.

* **Az osztályorsójáték huzása.** A tegnap kihuzott számok közül a következők nyertek nagyobb összegeket:

40.000 koronát nyert: 107374.

20.000 koronát nyert: 20304.

10.000 koronát nyertek: 13094 19313 20182 34220.

5000 koronát nyert: 114781.

2000 koronát nyertek: 10946 16306 17519 18415 21228 21379 25035 37415 39037 59180 67141 67703 69991 75497 70048 79518 107545 118683 121337 122.42.

1000 koronát nyertek: 865 1793 6309 133399 19497 23152 26577 31977 31977 32597 40353 42804 42804 48192 50058 55255 66305 67619 68472 77159 77858 78305 79168 81215 85036 87864 89089 89758 95773 97433 98009 99007 104648 115696 118781 123930.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

* **Wéber Testvérek Kabát, Alj és Blous** különlegességei nagy választékban megérkeztek. Telefon 684.

* **Tánciskola.** Kovács Tivadar balletmester a párisi táncműv. okl. tagja ez évben nov. 1-én nyitja meg táncintézetét a Zöldfászloda nagytermében. Az idei szezonban rendkívüli sok bájos ujdonság kerül oktatásra, azon-

kivül az egész konografiai táncművészet és testesthetika. Külön gyermek csoportok, kiad és esti tantolyamok, boston kurzusok. Védnökségek alatt álló csoportokhoz való beosztás iránt értekezhetni lakásomon Schlauch-tér 2. hol egyszersmind az összes kurzusokra már most lehet beiratkozni.

* **A Néoi bácsi mozija.** *Szenzációs új műsor.* A nemrég történt óriási Pécskai vasuti szerencsétlenség látható a »Nemzeti« étteremben; tehát senkise mulassza el ezt a gyönyörű képet megnézni, mert csak pár napig látható. Ezenkívül szebbnél szebb válogatott új műsor kerül a hatalmas vetítőre. Szabad bemenet. — Belépti díj nincs. *Szenzációs új műsor!*

* **Borsalino őszi kalap újdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

* **Magyar daltársulat a korona kávéházban.** A nagy zsidóünnepnap megszűntével azaz hétfőn és minden este egy jól szervezett férfi- és nőtagokból álló daltársulat tartja előadásait. Naponta változatos műsor. Egész éjjel nyitva. Kezdeté este 9 és fél órakor. Belépti díj nincs. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel Klein Lajos, kávé.

Legújabb őszi kalapok és férfi divat újdonságok megérkeztek ROTH M. UTODÁNÁL.

Bosszuálló fatolvajok.

Tegnap este borzalmas módon állott bosszút egy *Pintye György* nevű ember, az erdőőrökön, akik őt falopáson találták. Hétfőn este *Jób István* és *Jób Antal* a szudricsi Willgeredt erdőműnek erdővédjei rendes körutat tettek a telepen, amikor egy embert láttak, aki a feldolgozott fa készletből hátán cipelt néhány darabot.

Az erdővédek már régen lesték a fatolvajt, azonban ez ideig még nem tudták kideríteni a tettest. Kapva-kaptak tehát az alkalomra, hogy végre hurokra került a tolvaj. A tolvajt bekísérték a telepre, ahol megállapították, hogy *Pintye Györgynek* hívják, jó módu szudricsi lakos.

A fatelepen kiegyeztek a tolvajjal, aki hajlandónak mutatkozott a lopott anyag értékének megtérítésére, amit meg is tett.

Alattomban azonban bosszút forralt a két erdővéd ellen s hat társával összebeszélte, hogy a két *Jób* testvér: elteszik láb alól, amiért őt be merték kísérni. Tegnap este a két *Jób* testvér *Spiler Adolf* szudricsi kocsmárosnál iddógált, amikor megjelent ott *Pintye György* is és a testvérek közé vegyült. Az volt a szándéka, hogy leitatja a két erdőűrt és akkor majd könnyen elbánik velük hat társával. Az előre kiszámolt tervet azonban elhamarkodta *Pintye* és már pár perccel az iddógálás megkezdése után veszekedni kezdett a két testvérral, sőt az egyiket meg is ütötte, mire ez a mellette lévő szolgálati fegyverét felkapta és azzal *Pintye* lábába lött. A lövés zajára *Pintye* társai, akik kint várták a fejleményeket, most egyszerre berontottak és a két testvért agdig ütlegelték, míg életlenül kerültek el a kocsmára földjébe. A közbelépett csendőrök a verekedőket megzavarták s a súlyosan sebesült embereket beszállították a belényesi kórházba.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Tatárjárás.
Szombat: Görög-rabszolga.

Vasárnap: délután *Gépirókisasszony*. Este: *Tanitónő*.

Görög-rabszolga új szereposztásban. *Sydnei Jones* bájos operettjét, holnap új szereposztásban mutatják be a Szigligeti színházban. A Görög-rabszolga magában is zenei szépségével, látványosságával állandó közönséget vonz s most még érdekesebbé teszi a Görög-rabszolga felelevenítését a hármasszereposztás. Holnap a színház három első rangú énekesnője a következőképp osztozik a szerepeken. *Antóniát Károlyi Leona*, *Aspasiát Diósi Nusi* és *Irist Batizfalvy Etza* játsszák.

Tatárjárás. Ma este *Bakonyi* és *Kálmán* nagyszerű operettjét, amely az ország összes színpadjain nagy népszerűsége tett szert, — ismételik meg, az ismert kitűnő előadásban.

A vasárnapi előadások. Vasárnap délután fél-helyárral a »Gépirókisasszony«-t ezt a kacagtató énekes bohózatot játsszák, amely a nyári szezonnak a sláger darabja volt. Este *Bródy Sándor* legértékesebb színművét, az oly mély hatást keltett »*Tanitónő*«-t játsszák a színpadon először.

A kék egér. A színház legközelebbi újdonsága egy igaz-vérig eredeti francia vígjáték lesz, amely a nagy külföldi színpadokat hódítva járta be. »A kék egér« szerzőinek ez a darab páratlan sikert hozott. Pesten *Krecsányi* mutatta be nagy hatással a darabot.

ÁVIRATOK.

Marokkó.

Páris, október 15. A Havas-ügynökség jelenti: *Muley Hafid* tól elismertetése ellenében követendő garanciákra vonatkozó francia-spanyol jegyzéket október 19-én fogják az algecirasi akta szignatárius hatalmainál akkreditált francia és spanyol nagyköveteknél a hatalmakkal való közlés végett megküldeni.

A kolera.

Peking, október 15. Az orosz követség egyik őrszolgálatot teljesítő katonája kolerában megbetegedett. A követség intézkedett a járvány elterjedésének megállítására.

Ostromállapot Oroszországban

Varsó, október 15. *Szuvalki*, *Longsa*, *Plozk*, *Siedice*, *Lublin* és *Kalin* kormányzóságokban két kerület kivételével, továbbá *Kielce* kormányzóságban, *Olkus* kerület kivételével, az ostromállapotot a megerősített védelem és *Radov* kormányzóságban, valamint *Varsóban* a rendkívüli védelem állapotával helyettesítették.

SPORT.

Záró lövészet a lövészegyletben. A nagyváradi polgári lövészegylet 1908. évi október 18. napján, vasárnap tartja az évben zárólövészetét (tekeversennyel.) A lövészet reggel 8 órától déli 12 és fél óráig, délután 2 órától 5 óráig tart. — Este 8 órakor társas vacsora a Pannónia külön termében. Az általános lövés tekeverseny-szabályok érvényesek. — Nem egyleti tagok is részt vehetnek a lövészetben. — Díjkiosztás délután 6 órakor. — Este 8

órákor a Pannónia éttermében tartandó társasvacsorán az egylet két dísz-serlege fog használatni. — **Étkészés** étlap szerint. Nagyvárad, 1908. október hó 10-én *Mezey Mihály*, lövész-mester. *Knauer Károly*, titkár.

NYILTTÉR.

Értesítés.

Rehberger Imre ur, a ki eddig a *Tiszántul* kiadóhivatalában működött, a lap kötelékéből eltávozott. Értesítjük ennélfogva tisztelt ügyfeleinket, előfizetőinket és hirdetőinket, hogy mindennemű megrendelés és számlafizetés dolgában most már közvetlenül a kiadóhivattal sziveskedjenek érintkezni.

Tisztelettel:
a »TISZÁNTUL« kiadóhivatala.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonátözsde határidői

— Délután 4 órakor. —

Budapest, okt. 15.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.86
Tengeri jul.	— — —	6.69

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, okt. 15.

Oszták hitelrészvény	— —	631.26
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Oszták m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. okt. 15.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	94.50
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	— —	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	— —	145.—
Oszták járadék papírban	— —	97.25
Oszták járadék ezüstben	— —	99.—
Oszták járadék aranyban	— —	116.50
Oszták korona járadék	— —	97.50

A Kamara értesítése. A cs. és kir. szab. kassa-oderbergi vasut igazgatósága, a vonalai részére az 1909. évben szükséges műhelyfák és pályafenntartási fák, továbbá különféle anyagok, u. m.: kötélgyártó-árak, kefekötő- és seprő-árak, olaj- és zsirneműek, mozdony- és kocsialkatrészek (vas- és acélból) és vas- és acél-cikkek szállításának biztosítására pályázatot hirdet. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1908. október 15. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: *Huszella Gyula* kir. keresk. tan., elnök. dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

A szerkesztőnővel: **Dr. VUCSKICS GYULA.**

Magyar királyi államvasutak Üzletvezetőség
Kölosvárt.

33340—1908. sz.

Hirdetmény.

Tekintettel a raktárak télzsufoltságára, előleleges kormányi jóváhagyás alapján folyó évi október hó 15 től további intézkedésig Brassó állomáson a következő korlátozásokat léptettük életbe.

1. Az összes fedett raktározást igénylő kocsi-rakományu árukra, valamint az A. osztály és kivételes díjszabások alapján elszámolt gyűjtő-árakra a díjszabásszerű fekbért 50 százalékkal fel-emelve alkalmazzuk.

2. A díjszabás értelmében a felek által be- és kirakandó gyűjtőárakra, a díjkezdvevényileg engedélyezett fekbérmertességi időt felüggesztjük. Kölosvár, 1908. október hó 9-én.

Az üzletvezetőség.

Hirdetések

felvételnek
a kiadóhivatalban.

M. kir. államvasutak üzletvezetőség Szeged.

25645—1908. szám. III.

Pályázati hirdetmény.

A Szécsány állomáson megüresedő p. u. vendéglő bérletére a f. évi augusztus hó 14-én kelt 25645. szám alatt hirdetett pályázatot érvényen kívül helyez- zük és arra ezennel újabb nyilvános pályázat hirdet- tetik. A bérlet fenti vendéglőre nézve 1908. évi de- cember hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időpont- tól számított 5 éven át vagyis 1913. évi november hó 30-áig.

Bérlőnek a következő helyiségek bocsátatnak rendelkezésére: az emeleten: 2 szoba és ez árnyék- szék közös használata, a földszinten 1—2 oszt. ét- terem 47.15 m² egy közös célra szolgáló III. oszt. váró és étterem 59.78 m², egy 17 m területű tá- laló, 320 m² területű nyitott kert a pincében egy konyha, egy mosogató, 1 élés kamara egy pince, azonkívül egy jégverem.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott és »Ajánlat a magyar királyi államvasutak fent kiírt Szécsány ál- lomása pályaudvarán levő vendéglő üzletre« felirattal ellátott lepecsételt borítékban zárt nem különben kellő okmányokkal felszerelt ajánlatot 1908 évi ok- tóber hó 22 déli 12 óráig az alulírt üzletvezetőség általános osztálya főnökénél (üzletvezetőségi palota I. emelet 21 sz. ajtó) vagy személyesen, vagy kir. posta útján benyújtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 200 azaz kettő- száz korona készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénz- táránál 1908. évi október hó 21 déli 12 óráig vagy személyesen vagy királyi posta útján beküldendő.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén ldgütöb jgyezett 14 nappal nem régiebb, utolsó napi árfolyam szerinti értékben, de soha a névértéken fe- lül számíttatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fi- zettetik. Az ajánlatban a letéttel megtörténte meg- említenő ugyan, de a letétlyl nyert elismervény nem csatolandó.

A vendéglő bérletre vonatkozó feltételek a ne- vezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi oszt- ályban (Zsótár ház II. em. 4 szám.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, mi-ért is az aján- lattevőbről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben köte- lezőknek elfogadják.

A fentebbi feltételektől eltérő vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tételnek s végül olya- nok, melyekre nézve az előírt bánatpénz le nem té- tetett, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Szeged, 1908. szeptember hóban.

Az üzletvezetőség.

Belépési felhívás.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 7-ik évtársulatába.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 1908 január 1-én

új 7-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőke takarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki ki magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4—5 részét minden kezes nélkül kölcsön képen felvenni, mely kölcsönrel a leg- méltányosabb kamattal lesz felszámítva.

Beiratás díj címén minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig teljesíthetők.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet igazgatósága.

Gőzmosóda vegytisztítógyár

Nagyvárad, Gilányi-utca.

Mos, vasal s vegyileg tisztít

Mindennemü fehéremüek mosását a legnagyobb pontos- sággal eszközöljük. — A vegyi tisztítóknban női és férfi-ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legzsakyszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 393.

Ingyenes munkaközvetítés. Iparos tanulók elhelyezése. Felhívjuk a t. szülők és e t. iparosmesterek figyelmét ama körülményre hogy ingyenes tanoncközvetítő irodát állítottunk fel. Ennek célja az ipari pályára készülő tanulókat állandó felügyeletünk és ellenőrzésünk alatt jóra való, gondos és szak- vatott iparosmestereknél elhelyezni.

A hivatalos órák alatt naponta d. e. 11—12-ig és d. u. 4—6-ig csakis személyes jelentkezé- seket fogad el.

Az Inas-Othon és az iparokt. bizottság megbízásából: Szűts Iosó ipariskolai igazgató,

Közgazdasági Bank Részvénytársaság Nagyváradon.

Belépési felhívás.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleky-utca 10) üzlet helyiségében 1 koronás szövetkezetet alakít.

»Közgazdasági Koronás Takarékos és Hitel szövetkezet« címmel, ok- tóber hó 1-től kezdődő 3 évi időtartamra.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgaz- dasági Bank részvénytársaság (Teleky-u. 10) üzlethelyiségében és a körözött alá- írási ivenek eszközölhetők.

A heti egykoronás üzletrészek besze- dését minden helybeli szövetkezeti-tag la- kására küldött óvadékkal bíró pénzbesze- idő, szolgál eszközli. A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseket a postatakarék pénztári útján portó mentesen teljesíthetik,

Közgazdasági Bank R.-T.

!!! Idei akác méz !!!

NAPONTA friss tea-vaj ::

NAPONTA frissen pörkölt kávék

NAPONTA legízletesebb francia faj

csemogeszőlő szétkoldés.

BORNYOMÓ ZSÁKOK,

ORMÓSÁGYHOZ szükséges anyagok. Nem- különben tiszta es friss fűszerárak a leg- előnyösebben beszerezhetők

MEZEY JÁNOS és TÁRSA

fűszer és csemege üzletében Szent László-tér nagyváradai takarékpénztári épület. Telefon 249.

! Friss töltésű ásványvizek. !

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.

TELEFON 180. — TELEFON 180

Gazdálkodóknak gépolaj továbbá zsír, kárpány stb. Vidéki kereskedőknek cipőkrém, parkett fényezőmáz, Emke lakkok stb. vételénél legnagyobb árengedmények.

Arverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán Nagyvárad város területén felállítandó hirdetési táblák és oszlopok felállításának vállalatba adása céljából f. évi október hó 29-ik napján d. e. 10 órakor nyilvános ajánlati tárgyalást fogok tartani.

Ajánlatok csakis írásban zárt ajánlat utján adhatók be a fent kitett határidőig.

Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékon az ajánlat tárgya megjelölendő.

Minden ajánlattevő maga köteles ajánlatában megjelölni azon időtartamot, melyre a kizárólagos hirdetési jogot kéri s a mely idő leteltével az általa felállítandó összes hirdetési táblák és oszlopok a város kizárólagos tulajdonába mennek át, ugyancsak vállalkozó köteles ajánlatában megjelölni azon évi általános összeget is, melyet a kizárólagos hirdetési jogért a városi pénztárnak fizetni feljárn.

Bánatpénzül ajánlattevők 1000 koronát tartoznak a városi pénztárba készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni. A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta, vagy annak közjegyzőileg bítelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

A fent jelzett vállalatra vonatkozó árverési feltételek alulírott hivatalos helyiségben a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kienni köteles, hogy az árverési feltételeket s jelen hirdetményt ösmeri s azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok hazai anyag magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó rendelkezései minden ajánlattevőre kötelezők.

Ajánlattevő tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelező, míg az ajánlatok felett végleges döntés történik, ellenben Nagyvárad város csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével.

Az ajánlattevők, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állanak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat illetékes helyhatóságok bizonylatával igazolni.

A város közönsége a beérkezett ajánlatok fölött teljesen szabadon határoz, jogában áll tehát bármelyik ajánlattevővel szerződni, esetleg újabb árverést tartani vagy a vállalatot pályázatban részt nem vett vállalkozónak is kiadni.

Nagyvárad, 1906. szeptember hó 22-én.

Komlóssy József,

tanácsnok,
az árverési küldöttség elnöke,

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszthető jelzálogkölcsönöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 $\frac{1}{2}$, 32, 35, 40, 41, 44 $\frac{1}{2}$, 50 évi törlesztésre.

Kölcsonkérvényeket elfogad: BREITENSTEIN és FRIEDLÄNDER Teleky-utca 40. sz. ki egy-szersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.
170

Tüzifát

legolcsóbb napi áron házakhoz
:: szállítanak ::

Weiszberger és Társa

tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyíri ház

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Természetes alkólikus

KRONDORFI

SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és hughajtó gyógyhatású

Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag
tűdő, rekedtség, köhögés
köszvény és bélbetegségeknek.

Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. xx 807.1-50

Az őszi ujdonságok már megérkeztek!!

Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkendők különlegességek, női berli-ner, gyapju és selyem kendők, és escharpok. — Schroll féle sítónok és vásznak-paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, bélék árak!

Kézimunkák és minden hozzávalók

!! FELTÜNŐ OLCSÓ ÁRAK !!

KLEPFER ALBERT

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZÁBAN. —

Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

!! TELEFON 708. !!

FOGAK

3 koronától feljebb; csapfog 5 korona és 8 korona, aranyfog 16, 18, és 20 korona. Vállal minden e szak-mába vágó munkát olcsó árban és jótállással

Fogtechnikai laboratórium. Berdacs Jenő, fogtechnikus. Rákóczi-ut 22. sz.

BUZIÁSI PHÖNIX

ASVÁNYVIZ

Kitűnő hatású vese- és hólyagbajoknál

SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKAS IZÚ, VASMENTESITETT,

RENDKIVUL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.

ÜDIT, GYÓGYIT!

ORVOSILAG AJÁNLVA.

Ivógyógyomóra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, hughy- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

uschong buzisi gyógyfürdő igazgat ósga Buziásfürdőn.

Főlerakat Nagyváradon: Friedl és Jörös cégéi.

K É S Z I T :

Mindennemű vasszerkezeteket, vashidakat, vasszerkezetű víztornyokat, víztartályokat, — csigalépcsőzetet, üvegtetőket, vasablakokat, modern vasrácszatokat, különleges takaréktűzhelyeket.

Géperőre berendezett vasszerkezet, épület, mű-
:: lakatos, sajtoló és csavargyártó telep ::

HRAZDIL EMIL

Nagyvárad, Rózsa-u. = Saját-ház. =

Mindennemű lakatos árukban nagy raktár. Vidéki szállításokra berendezkedve. — Tanulók felvétetnek.

K É S Z I T :

M. kir. szab. ablak szellőztetőt, szab. önműködő ajtócsukót. Padlászvilágító és szellőztetőket. Fa és acélredőnyöket napellenzőket, vas és réz portálékat, mindennemű lakatos áruk gyártója.